

Ressenyes

CENTRE DE RECERCA SOCIOLÒGICA

Composició de les llars d'Andorra

Una aproximació a les maneres de viure de la població andorrana actual

Lleida: Pagès Editors, 2005

L'obra *Composició de les llars d'Andorra* pretén oferir una visió de conjunt més àmplia i actual del que s'havia fet fins ara sobre l'estructura familiar al Principat. En total, han estat estudiades 2.016 llars mitjançant una enquesta telefònica resposta per persones més grans de divuit anys, escollides de manera aleatòria. Tot plegat, s'ha obtingut informació de 6.044 andorrans que resideixen en aquestes llars.

El sentit original del present estudi és que es feia difícil ignorar un dels pilars més bàsics en l'organització de la vida social, com és la institució de la família, en una societat d'origen eminentment rural, com l'andorrana, en què la casa (en què es vincula patrimoni i família) hi ha esdevingut l'element fonamental durant molts anys.

El ràpid creixement econòmic experimentat al Principat durant la segona meitat del segle XX, comporta una sèrie de transformacions, tant socials, com econòmiques i culturals, que incideixen directament en la composició de la família i que determinen la formació, l'estructura i l'evolució dels diferents tipus de llars.

Amb el procés de modernització, les funcions que la família complia antiga-

ment es perden, i les actituds, els valors i els comportaments, tant els individuals com els col·lectius, adquireixen un altre sentit. És el moment en què la dona s'incorpora al món laboral i emergeix un model de família postpatriarcal, amb el qual s'accentua la concepció de la llar com a vehicle de satisfacció personal individual.

Fenòmens com ara l'augment de l'esperança de vida, el descens de la natalitat i de la fecunditat, l'endarreriment de la nupcialitat i de la maternitat, l'augment del divorci i la cohabitació, etc. alteren i modifiquen tant el cicle familiar com la seva estructura, i es dona pas a nous itineraris en la formació i dissolució de les llars i de les famílies. Aquesta diversificació d'estils que surten del marc del que es considera la família tradicional queda reflectida en el present estudi.

Després d'una introducció teòrica en què es defineixen els conceptes principals que es tracten al llibre (llars, família, models familiars), s'hi descriuen les diferents tipologies de les llars que hi ha a Andorra i s'hi analitzen una per una, tant pel que fa a la seva composició com a les seves característiques. Igual que a la resta

de països europeus, la família uninuclear és el model predominant al Principat; en una proporció més baixa, es troben les llars de parelles sense fills, les unipersonals i les monoparentals. Tant les llars unipersonals com les monoparentals representen encara un petit percentatge en comparació amb les xifres dels països veïns, però han experimentat un creixement important en els darrers anys. Aquesta pujada en el nombre de les llars unipersonals respon a factors ja esmentats, com ara l'augment de l'esperança de vida, juntament amb l'augment del grau d'autonomia de les persones grans, que, un cop envíduen, poden mantenir durant més anys un grau acceptable d'independència residencial. L'altre col·lectiu que forma més habitualment aquest tipus de llars és el dels joves, sobretot al nord d'Europa, ja que aquí les xifres dels joves en llars unipersonals són encara ben poc significatives. D'altra banda, el creixement del nombre de separacions i de divorcis ha fet que darrerament hi hagi més llars monoparentals.

Com que tot aquest procés de transformació familiar ha comportat el pas de la centralitat en les relacions paternofiliales a la centralitat en les relacions de parella, el pas següent del present llibre és analitzar algunes de les característiques dels membres de la parella principal, com ara l'edat, la nacionalitat, el país d'origen, el nivell d'estudis, l'ocupació i l'estat civil. Uns aspectes que s'hi posen de manifest és que s'ha passat del matrimoni vitalici a una situació en què es legitima l'egoisme individual, amb unes relacions basades en nous valors individualistes, d'autorealització i satisfacció personals i en un intercanvi constant de l'acord interpersonal.

El fet que la majoria de parelles es formi entre persones d'un estatus socioe-

conòmic semblant, d'edat similar, de la mateixa nacionalitat, de país d'origen coincident (endogàmia) i amb el mateix nivell d'estudis o un de semblant (homogàmia educativa), entra en contradicció amb la idea que s'ha construït socialment que considera l'amor com a element decisiu en la formació d'una parella.

Uns altres aspectes que l'estudi pren en consideració és l'herència del capital cultural (els fills de pares amb estudis universitaris accedeixen majoritàriament a la formació universitària) i la importància de les xarxes familiars més enllà de la convivència.

També s'hi analitza el temps lliure que comparteixen els membres d'una llar, els àpats en els quals coincideixen, les activitats que realitzen tots plegats; en definitiva, hi queda reflectida la dinàmica que s'estableix en els diferents tipus d'unitats residencials.

En resum, es pot apreciar com a Andorra, igual com a la resta dels països europeus, hi ha una tendència cap a la reducció de la mida mitjana de les unitats familiars, la qual cosa comporta, a la vegada, un augment del nombre de llars formades per menys membres.

Aquest procés de desinstitucionalització familiar ha comportat per a Andorra el pas d'una societat organitzada al voltant de la casa i del tradicional model de família troncal (més d'una generació dins del mateix habitatge), a una societat individualitzada, on la família nuclear (parella amb fills) és el model més estès i predominant, sense oblidar, un cop més, l'aparició d'altres estils de convivència familiar que, d'ara endavant, tindran més pes en la nostra societat.

*Pilar Sánchez
Mercè Casals*